

Õiguskantsler

Teie 14.01.2016 nr

Meie 20.01.2016 nr 6-4/160082/1600319

**Vanuse alampiir elanike arvamuse väljaselgitamisel
volikogu algatusel toimuval haldusterritoriaalse korralduse muutmisel**

Austatud avaldaja

Oma pöördumises tõstatate küsimuse vanuse alampiirist elanike arvamuse väljaselgitamisel kohaliku omavalitsuse volikogu algatusel toimuval haldusterritoriaalse korralduse muutmisel.

Olen seisukohal, et elanike ebavõrdset kohtlemist ei esine. Volikogu algatusel toimuval haldusterritoriaalse korralduse muutmisel võib volikogu kehtiva õiguse kohaselt elanike arvamuse väljaselgitamisel osalemise vanuse alampiirina kehtestada 16 eluaastat, kui ühtlasi ei toimu mõne haldusüksuse piiride muutmist Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 7 lg 2 tähenduses.

Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (ETHS) § 7 lg 8 alusel vastuvõetud Vabariigi Valitsuse määrus reguleerib tõepoolest ainult elanike arvamuse väljaselgitamist Vabariigi Valitsuse algatatud haldusterritoriaalse korralduse (ja haldusüksuse piiride) muutmisel – teisisõnu ei laiene see volikogu algatusel toimuva haldusterritoriaalse korralduse muutmisele. Seda seetõttu, et volikogu algatatud haldusterritoriaalse korralduse (ja haldusüksuse piiride) muutmisel elanike arvamuse väljaselgitamise ulatuse ja korra kehtestamiseks annab sama paragrahvi eelnev lõige (s.t § 7 lg 7) volituse vastavale volikogule. Selle sätte punktid seavad küll ka sisulisi tingimusi volikogu poolt kehtestatavale määrusele, kuid tingimusi vanuse alampiiri osas seal ei ole.

Ainus vanuse alampiirile viitav kriteerium sisaldub ETHS § 8¹ lg 8 punktis 4, mille kohaselt piiride muutmisel esitab asjaomane volikogu maavanemale muuhulgas haldusüksuse täisealiste alaliste elanike arvu ja arvamust avaldanud elanike arvu. Selles sättes täisealiste elanike arvu väljatoomise nõudel on mõtte ainult siis, kui seadusandja pidas ühtlasi silmas, et arvamust saavad avaldada ainult täisealiseks saanud isikud. Täisealiseks isikuks on tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 8 lg 2 kohaselt 18-aastaseks saanud isik. See tähendab, et piiride muutmisel elanike arvamuse väljaselgitamise ulatuse ja korra sätestamisel saab volikogu vanuse alampiirina kehtestada ainult 18-aastaseks saamise. Siinkohal tuleb aga rõhutada, et samasugust kriteeriumit ei ole seadusandja välja toonud haldusterritoriaalse korralduse muutmisel, mida on seaduses selgelt eristatud piiride muutmisest (võrdle mõisteid ETHS § 7 lõigetes 1 ja 2). Haldusterritoriaalse korralduse muutmisel on ETHS § 9 lg 9 punktis 3 lihtsalt sätestatud, et maavanemale tuleb esitada volikogu kinnitatud andmed valla- või linnaelanike arvamuse väljaselgitamise kohta. See säte ei sisalda erinevalt ETHS § 8¹ lg 8 punktist 4 ühtegi viidet täisealisuse nõudele. ETHS § 9 lg 10 näeb samas ette, et kui haldusterritoriaalse korralduse

muutmisega kaasneb mõne haldusüksuse piiride muutmine, esitatakse piiride muutmise dokumentatsioon vastavalt ETHS § 8¹ lõikes 8 ja §-s 9¹ sätestatule. Teisisõnu peaks haldusterritoriaalse korralduse muutmisel kehtima täisealisuse nõue ainult juhul, kui ühtlasi toimub ka mõne haldusüksuse piiride muutmine.

Seaduses selline vahetegu vanuse alampiiri osas (s.t piiride muutmisel täisealisuse nõue, samas kui haldusterritoriaalse korralduse muutmisel sama nõuet üldiselt ei esitata) on ilmselt sisuliselt küsitav. Juhin sellele riigihalduse ministri tähelepanu haldusreformi seaduse eelnõule antavas arvamuses. Seni kuni seadusandja ei ole küsimust ka haldusterritoriaalse korralduse muutmisel seaduses üheselt lahendanud (ja vastav täpsustus pole jõustunud), tuleb siiski lähtuda kehtivast seadusest, mis ei takista kohaliku omavalitsuse üksust kehtestada haldusterritoriaalse korralduse muutmisel elanike arvamuse väljaselgitamisel Vabariigi Valitsuse määrusega võrreldes madalamat vanusepiiri.

Leiate oma pöördumises, et mitte üheski seaduses pole sätestatud vanuse alampiirina kuusteist eluaastat. Nii see siiski ei ole. Nimelt jõustus 13.08.2015 Eesti Vabariigi põhiseaduse § 156 lg 2 muudatus, mille kohaselt edaspidi on kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel hääleõiguslikud isikud, kes on vähemalt kuusteist aastat vanad. Tulevikus oleks ilmselt mõistlik seadusega ühtlustada elanike arvamuse andmisel osalemise vanuse alampiir volikogu valimistel hääletamise vanuse alampiiriga.

Mis puudutab väidetavat ebavõrdset kohtlemist, siis ebavõrdse kohtlemisega¹ oleks tegu ainult juhul, kui erinev vanuse alampiir kehtiks samas kohaliku omavalitsuse üksuses. Teisisõnu, kui ühes ja samas kohaliku omavalitsuse üksuses elavatest isikutest mõned saaksid hääletada näiteks juba 16-aastaselt ja teised alles 18-aastaselt mingist lisakriteeriumist tulenevalt. Sellega antud juhul tegemist ei ole. Seda seetõttu, et haldusterritoriaalse korralduse muutmisel selgitatakse elanike arvamus välja iga kohaliku omavalitsuse üksuse lõikes eraldi. Seega võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist ei esine.

Saadan vastuse koopia teadmiseks ka Saue Vallavalitsusele ja riigihalduse ministrile, kuid eemaldan sealjuures Teie isikule viitavad andmed (s.t pöördumine jääb anonüümseks, kui Te just ise seda avaldada ei soovi).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Saue Vallavalitsus, riigihalduse minister

Liina Lust 693 8429; Liina.Lust@oiguskantsler.ee

---

¹ Iga erinev kohtlemine ei tähenda veel ebavõrdset kohtlemist.